

Dreptul

ISSN 1857-3185

VINERI

9 august

2013

Anul XII

nr. 30 (481)

8 pagini – 4,10 lei

E-mail: dreptul_pravo@yahoo.com

Procuratura Republicii Moldova susținută de partenerii germani
pag. 3

Impedimente legal consacrate ale accesului la justiție
pag. 4

IDIS „Viitorul” – 20 de ani de Inițiative Democratice și Idei de Succes
pag. 5

Moldova, lider la implementarea criteriilor pentru liberalizarea regimului de vize cu UE

Moldova, lider la implementarea criteriilor pentru liberalizarea regimului de vize cu UE.

Mai avem probleme la capitolele securitate și ordine publică și respectarea drepturilor omului, unde am obținut 7,8 și, respectiv, 8 puncte din zece, arată noile rezultate ale indicelui publicat de către Fundația poloneză Stefan Batory. Cel mai bine stăm la capitolul securitatea documentelor, unde Republica Moldova a obținut 10 puncte. Sîntem urmași de Georgia și Armenia care au obținut cîte 7,5 puncte, de Ucraina cu 6 puncte și de Azerbaidjan și Belarus care au obținut cîte 4 puncte. 9 puncte am obținut la capitolul imigrație ilegală, dar

și aici sîntem primii. Ucraina a obținut 7 puncte, iar Georgia și Armenia - 6,5.

Probleme mai există la capitolul relații externe și drepturi fundamentale, unde am obținut 8 puncte din 10. Sîntem urmași de Ucraina cu 6,8 puncte și de Georgia cu 6 puncte.

„Legislația ce vizează libera circulație este implementată corespunzător, cu toate acestea, sînt necesare măsuri suplimentare în ceea ce privește discriminarea străinilor infectați cu HIV/SIDA. Legea garantează accesul deplin la călătorie și la obținerea actelor de identitate pentru toți cetățenii,

inclusiv: femei, copii, persoane cu dizabilități, minorități etc. În pofida acestui fapt, obținerea permisiunii de ședere pentru străini este foarte dificilă în practică. Procedurile pot dura chiar și trei luni”, susțin autorii proiectului.

Cel mai puțin am obținut la capitolul securitate și ordine

publică (7,8). La același capitol, vecinii din Est au obținut 7,2 puncte, iar Georgia - 4,8.

„Legislația privind securitatea și ordinea publică nu este implementată în totalitate, principalele domenii-problemă rămîn corupția și crima organizată”, mai menționează autorii.

Datele reprezintă gradul de îndeplinire a criteriilor pentru liberalizarea vizelor cu UE de către cele șase țări ale Parteneriatului Estic. Indicele privind libe-

ralizarea regimului de vize pentru Parteneriatul Estic prezintă progresele realizate de către toate țările din cadrul acestui parteneriat: Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Republica Moldova și Ucraina.

MAEIE: Acordul de Comerț Liber RM - UE nu reprezintă pericol pentru viitoarele relații economice cu Rusia și alți parteneri

Acordul de Comerț Liber RM - UE nu reprezintă pericol pentru viitoarele relații economice cu Rusia și alți parteneri.

Declarația a fost făcută de vicepremierul, ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene Natalia Gherman, care a accentuat că în cadrul întrevederii cu omologul său rus Serghei Lavrov, la Moscova, acesta i-a relatat despre parametrii documentului respectiv, despre etapele de intrare în vigoare.

Potrivit sursei citate, dimpotrivă, după intrarea în vigoare a acestui acord cu UE, Moldova va deveni mai atractivă pentru toți partenerii săi externi, va crește capacitatea de export în țările UE, fapt ce va avea o influență pozitivă asupra comerțului cu alte state, va îmbunătăți transparența, protecția investițiilor, vor activa noi reguli în domeniul corupției, calitatea producției moldovenești va crește.

N. Gherman a accentuat că Moldova va deveni mai atractivă păstrînd regimul de comerț liber cu țările CSI, ceea ce nu contravine Acordului privind zona economică liberă cu UE. Ministrul a accentuat că Moldova nu face parte din Zona vamală Rusia - Belarus - Kazahstan și nu intenționează să adere la această structură.

38 de dosare depuse pentru Premiul Național

Pentru Premiul Național au fost depuse 38 de dosare din partea mai multor instituții. Datele au fost confirmate de viceprim-ministrul Tatiana Potîng, vicepreședintele Comisiei privind decernarea Premiului Național.

Tatiana Potîng a spus că vor fi acordate 10 premii în următoarele domenii: știință, tehnologii, cultură, artă și sport.

„Spre regret, în anul curent au fost prezentate mai puține dosare decît în 2012. O noutate este faptul că, la propunerea comisiei, s-au făcut modificări la Proiectul hotărîrii de Guvern cu privire la Premiul Național, astfel încît, acum, au avut posibilitatea să se înscrie la concurs și colective de autori propuse de ministere, uniuni de creație și alte instituții”, a precizat Tatiana Potîng.

Cele 10 Premii Naționale, în valoare de 100 de mii de lei fiecare, vor fi înmîinate la concertul solemn, dedicat Zilei Independenței Republicii Moldova.

Creațiile propuse vor fi examinate de către o comisie aprobată de Guvern, din care fac parte prim-ministrul Republicii Moldova Iurie Leancă (președinte al comisiei), miniștrii Sănătății, Culturii, Educației, Agriculturii etc., președintele AȘM, conducători ai uniunilor de creație, rectori ai instituțiilor de învățămînt superior ș.a.

De menționat că din partea Uniunii Scriitorilor din Moldova, la Premiul Național, pentru anul curent, a fost propus scriitorul Spiridon Vangheli pentru valoarea operei sale.

Începe ziua cu DREPTUL!

Procuratura Republicii Moldova susținută de partenerii germani

Procurorul general Corneliu Gurin a avut o întrevedere cu ambasadorul Germaniei în Republica Moldova, Excelența Sa Mathias Meyer.

Principalele subiecte abordate în cadrul discuțiilor au vizat aspecte legate de implementarea reformelor în sectorul justiției, în special, modernizarea Procuraturii, prin perfecționarea cadrului legislativ,

consolidarea independenței și asigurarea integrității procurorilor.

Părțile au trecut în revistă realizările comune anterioare, discutând aspecte de cooperare pe termen scurt și mediu în domeniul prevenirii și combaterii fenomenului corupției, crimei organizate și a delictelor transfrontaliere. Cu acest prilej, procurorul general a evidențiat frecvența contactelor și

îndu-se convins că stadiul actual al relațiilor bilaterale va fi dezvoltat.

În cadrul dialogului, ambasadorul Mathias Meyer a spus că urmărește cu interes evoluțiile și transformările din domeniul justiției, inclusiv în sistemul Procuraturii Republicii Moldova, reiterând disponibilitatea autorităților germane de a susține viziunile novatoare de reformare și modernizare instituțională, enunțate de procurorul general al Republicii Moldova. Excelența Sa Mathias Meyer l-a invitat pe procurorul general să efectueze, la finele acestui an, o vizită în Germania, pentru a se familiariza cu cele mai bune practici de lucru ale colegilor germani, a se documenta suplimentar asupra sistemului juridic și instrumentelor de cooperare judiciară, precum și în privința progreselor realizate pe plan legislativ și instituțional, în perspectiva preluării și implementării unor practici pozitive în cadrul reformei Procuraturii Republicii Moldova. Ambasadorul a remarcat faptul că, vizita procurorului general este susținută în mod special de Oficiul Cancelariei german Angela Merkel.

Corneliu Gurin a acceptat invitația, menționând că studierea experienței internaționale și preluarea bunelor practici în activitatea instituțiilor de drept a demonstrat rezultate benefice și rămân în continuare priorități de cooperare, pe diverse dimensiuni. În context, au fost discutate mai multe aspecte ce vizează extinderea colaborării, la nivel direct și prin intermediul agențiilor susținute de Guvernul Germaniei.

La finalul întâlnirii, ambasado-

rul a mulțumit pentru primire și a reconfirmat sprijinul autorităților germane pentru consolidarea parteneriatului de cooperare.

Părțile s-au pronunțat pentru promovarea acțiunilor de perspectivă în domeniul asigurării supremației legii, ca parte însemnată a cooperării interstatale în beneficiul cetățenilor din ambele state.

Serviciul de presă al
Procuraturii Generale

consolidarea capacităților instituționale, optimizarea proceselor interne de lucru prin utilizarea tehnologiilor informaționale, eficientizarea managementului resurselor umane,

a remarcat nivelul avansat al cooperării atât cu autoritățile similare din Germania, cât și cu instituțiile private care își desfășoară activitatea în Republica Moldova, arăt-

Traficul de persoane, în descreștere

Procuratura Generală a evaluat activitatea de urmărire penală în domeniul combaterii traficului de persoane.

Astfel, în decursul a 6 luni ale anului 2013, în republică au fost înregistrate 141 de infracțiuni ce se referă la categoria respectivă, față de 256 de infracțiuni în perioada analogică a anului trecut, dintre care:

- trafic de ființe umane - 71 (în perioada analogică a anului 2012 - 76);
- trafic de copii - 14 (10);

privința a 80 de inculpați, inclusiv:

- 13 cauze penale privind traficul de ființe umane în privința a 16 inculpați;
- 4 cauze penale privind traficul de copii în privința a 7 persoane;
- 1 cauză de scoatere ilegală a copiilor din țară în privința unei persoane;
- 32 de cauze penale de proxenetism în privința a 41 de inculpați;
- 11 cauze de organizare a migrației ilegale în privința a 15 persoane.

Din cele 63 de persoane, în privința cărora au fost pronunțate sentințe, pedeapsa închisorii a fost aplicată față de 18 inculpați, 23 de persoane - închisoare cu suspendarea condiționată a executării pedepsei, iar 22 de inculpați au fost condamnați la amendă penală.

Nefiind de acord cu sentințele adoptate de judecători, procurorii au înaintat 11 apeluri în privința a 14 persoane, solicitând casarea hotărârilor ilegale și netemeinice.

În domeniul protecției victimelor traficului de persoane a fost dispusă protecția a 5 persoane recunoscute ca victime ale traficului de ființe umane, fiind referite către instituțiile sistemului național de referire (SNR), beneficiind de asistență medicală, materială și juridică.

Procuratura Generală, în permanență, sistematizează și evaluează informațiile privind starea urmăririi penale pe cauzele ce țin de traficul de ființe umane.

Serviciul de presă al Procuraturii
Generale

Veste bună pentru pacienții țintuiți la pat. Ministerul Sănătății a dispus ca aceștia să fie consultați la domiciliu de medici specialiști

Tratament la domiciliu asigurat de medici specialiști în cazuri deosebite, în care bolnavii ajung prea greu și târziu la spital. Așa prevede un ordin al Ministerului Sănătății, care încearcă să asigure astfel tratamentul pe care medicul de familie nu îl poate asigura.

Nadejda Zestre din Vorniceni, raionul Strășeni, este țintuită la pat de o jumătate de an. La 67 de ani suferă de o afecțiune psihică, dublată de hipertensiune și artrită. Din când în când, la ea ajunge doar asistentul medical.

„Dar ce tratament? Pentru cap nu a primit demult. Medicii nu i-au prescris niciun tratament pentru mers”, spune o vecină.

Că așa stau lucrurile recunosc atât medicul de familie, cât și asistenta. „Chiar dacă tratamentul o să-l dăm cine să i-l administreze? Cine să-i procure pastilele, s-o îngrijească?”, au declarat aceștia.

Pentru asemenea situații, consultația la domiciliu poate fi o soluție. „Mai mulți pacienți vor primi servicii. Alt avantaj este că lista de medicamente, prevăzută de standardul național va putea fi modificată de prestator, în funcție de necesitățile pacientului”, a menționat Ștefan Calancea, vicedirector, Direcția Sănătate, municipiul Chișinău.

Medicii de familie sînt optimiști cînd

vorbesc despre această soluție. „Vor avea de câștigat pacienții care au maladia respectivă pe parcursul anului, dar și mai mulți ani la rînd, spre exemplu maladii din dermatove-

nerologie, maladii oncologice, postoperatorii, de care pacienții respectivi trebuie să se trateze ani la rînd”, a subliniat Andrei Iașișen, directorul Centrului Medicilor de familie, Strășeni.

Vechea metodologie prevedea un număr fix de vizite la domiciliul pacienților, fără să se țină cont de nevoile medicale personalizate.

- scoaterea ilegală a copiilor din țară - 2 (6);
- proxenetism - 27 (92);
- organizarea migrației ilegale - 27 (72).

În aceeași perioadă, au fost trimise în judecată pentru examinare în fond 25 de cauze penale, dintre care:

- 14 cauze penale cu privire la infracțiunea de trafic de ființe umane;
- 2 - trafic de copii;
- 8 - proxenetism;
- 1 - organizare a migrației ilegale.

În 6 luni ale lui 2013, instanțele de judecată au finalizat examinarea a 61 de cauze penale din categoria traficului de persoane, în

Impedimente legal consacrate ale accesului la justiție

Pentru acceptarea examinării cauzei de către instanța de judecată, nu este suficient doar a avea dreptul la intentarea acțiunii, ci și de a-l pune în aplicare în mod corespunzător. Prin exercitarea corespunzătoare a dreptului la intentarea acțiunii civile, se are în vedere respectarea de către reclamant a unei anumite ordini și proceduri, înlocuite de dreptul procesual civil.

În acest sens, Curtea Constituțională a Republicii Moldova, în conținutul Hotărârii referitoare la controlul constituționalității unor prevederi din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova (sesizarea 21a/2012) precizează că „necesitatea asigurării accesului efectiv la justiție nu poate fi considerată însă ca reprezentând un obstacol pentru instituirea, prin lege, a unor condiții de admisibilitate pentru cei care doresc să supună cauza lor judecării instanțelor judecătorești”.

De asemenea, prin prisma art.6 pct.1) din Convenția Europeană, precum și prin prisma jurisprudenței Curții Europene, dreptul de acces la justiție nu poate fi un drept absolut, ci unul care poate implica limitări, inclusiv de ordin procedural, cât timp acestea sînt rezonabile și proporționale cu scopul urmărit. Curtea Europeană a statuat că, dincolo de limitele care circumscriu conținutul acestui drept, există loc pentru restrîngerii aduse implicit. Dreptul de acces la

o instanță de judecată impune, prin însăși natura sa, a fi reglementat de către stat, reglementare care poate fi variabilă în timp și spațiu, în funcție de nevoile și resursele comunității și ale indivizilor (*Ashingdane contra Regatului Unit al Marii Britanii*). În jurisprudența sa, Curtea Europeană a indicat că, în elaborarea unei astfel de reglementări, statele se bucură de o anumită marjă de apreciere. Cu toate acestea, limitările nu trebuie să restrîngă dreptul de acces într-atît, încît să fie atinsă însăși substanța sa.

Limitările nu trebuie să reducă la zero esența acestui drept. Regulile de procedură au scopul de a asigura o bună administrare a justiției și, în special a asigura securitatea raporturilor juridice, iar cei implicați în proceduri trebuie să se aștepte ca aceste reguli să fie aplicate (*Miragall Escolano ș.a. contra Spaniei*, 25 ianuarie 2000, § 33).

Instalarea ordinii legale de adresare în instanța de judecată este definită în teorie și practică sub denumirea de condițiile realizării dreptului la intentarea acțiunii.

Prin condiții de exercitare a dreptului la acțiune civilă se înțeleg acele fapte cu caracter procesual, care spre deosebire de premise, nu determină apariția dreptului la intentarea acțiunii, dar numai instalarea ordinii legale de realizare a lui. Cu alte cuvinte, condițiile dreptului la acțiune în sens procesual sînt niște exigențe legale care trebuie respectate de către persoanele care

se adresează în judecată. Ele au caracter subiectiv, iar depășirea lor înseamnă nu altceva decît respectarea rigorilor de procedură.

Condițiile dreptului la acțiune întru chează ordinea procesuală care trebuie respectată pentru a determina instanța de judecată să primească cererea titularului. Depășirea condițiilor de exercitare a dreptului la acțiune se face la indicația instanței, care indică neajunsurile și modalitatea lor de remediere.

Instalarea ordinii legale de adresare în judecată trebuie să asigure accesibilitatea și eficacitatea justiției. Pentru aceasta, după părerea unor doctrinari, este necesară o bună reglementare procesuală de pornire a procesului. Reglementarea trebuie să determine ordinea de adresare a persoanelor și organizațiilor în instanța de judecată.

Analizînd literatura de specialitate juridică, putem spune că doctrina nu este unitară în privința condițiilor necesare intentării acțiunii. Aceste condiții variază de la stat la stat, în funcție de legislația fiecărei țări în parte.

Curtea Constituțională, în conținutul Hotărârii referitoare la controlul constituționalității unor prevederi din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova (sesizarea 21a/2012) a relevat că, „pentru a pune în mișcare o acțiune civilă, este necesară îndeplinirea cumulativă a unor condiții de fond

și formă, cum ar fi respectarea competenței jurisdicționale a termenului de prescripție, existența capacității procesuale de exercițiu, respectarea regulilor cu privire la forma și conținutul cererii de chemare în judecată”.

În acest sens, art.170 alin.(1) din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova prevede următoarele condiții de exercitare a dreptului la acțiune civilă:

- Respectarea de către reclamant a procedurii de soluționare prealabilă a pricinii pe calea extrajudiciară, prevăzută de lege pentru categoria respectivă de pricini sau de contractual părților;

- Respectarea competenței jurisdicționale materiale sau teritoriale;

- Persoana care se adresează în instanță trebuie să aibă capacitate de exercițiu;

- Soțul trebuie să înainteze acțiunea de desfacere a căsătoriei, în timpul sarcinii sau în primul an de la nașterea copilului, avînd consimțămîntul soției;

- Cel ce întocmește cererea de chemare în judecată trebuie să o semneze, persoana sa fie împuternicită de a o semna și să se indice funcția semnatarului;

- Cererea trebuie să fie depusă în numele persoanei interesate de către o persoană împuternicită de a porni și a susține procesul;

- La aceeași instanță sau la o alta, să nu sã se afle pe rol un litigiu între aceleași părți, asupra ace-

luiiași obiect și avînd aceleași teme-

- Reclamantul să nu-și retragă cererea înainte de emiterea încheierii privind intentarea procesului.

O ultimă condiție în exercitarea corectă a dreptului la acțiune este perfectarea cererii de chemare în judecată conform cerințelor de fond și de formă prevăzute de art.166-167 C. proc. civ.

Natura juridică a premiselor dreptului la acțiune este diferită de natura juridică a condițiilor dreptului la acțiune. Dacă premisele dreptului la intentarea acțiunii au un caracter obiectiv, ceea ce presupune că prezența lor nu depinde de voința părții interesate sau a instanței de judecată, atunci condițiile dreptului la acțiune au un caracter subiectiv. În situația în care sînt încălcate condițiile, ele pot fi restabilite prin voința părții interesate. Aceasta presupune că adresarea ulterioară a aceluiași reclamant, cu aceeași acțiune, împotriva aceluiași pîrît, avînd același obiect și aceleași temeuri, poate avea loc, dacă mai apoi sînt îndeplinite exigențele care au fost încălcate. Or, condițiile dreptului la acțiune nu afectează existența dreptului subiectiv la intentarea acțiunii într-un caz concret, dar determină numai ordinea realizării lui.

Sergiu STRATAN,
master în drept,
absolvent al Institutului
Național al Justiției

Avocat parlamentar îngrijorat de apariția tot mai frecventă în mass-media a unor informații cu caracter discriminatoriu

Avocatul parlamentar Tudor Lazăr își exprimă îngrijorarea în legătură cu apariția tot mai frecventă în mass-media a unor informații în care reprezentanții unei etnii sînt menționați în contextul săvîrșirii de infracțiuni. Ombudsmanul îndeamnă jurnaliștii să manifeste maximă corectitudine și respon-

sabilitate, pentru a nu admite în subiectele realizate afirmații cu caracter discriminatoriu, se arată într-un comunicat al Centrului pentru Drepturile Omului din Moldova.

sabilitate, pentru a nu admite în subiectele realizate afirmații cu caracter discriminatoriu, se arată într-un comunicat al Centrului pentru Drepturile Omului din Moldova.

să, se mai menționează în sursa citată. Tudor Lazăr face apel către ziariști, ca aceștia să evite orice specificări referitoare la apartenența la anumite

grupuri etnice a persoanelor bănuite de comiterea unor infracțiuni ceea ce ar putea crea anumite stereotipuri sau a le aprofunda pe cele existente față de reprezentanții unui grup minoritar.

Totodată, avocatul parlamentar menționează rolul extrem de important al presei în combaterea discriminării de orice gen, promovarea toleranței, a păcii civice și drepturilor fundamentale ale omului. Or, atare situații discriminatorii din partea unor reprezentanți mass-media sînt cu atît mai regretabile. O m b u d s m a n u l își

exprimă speranța că erorile admise nu se vor mai repeta, iar jurnaliștii vor deveni o forță esențială în lupta cu discriminarea.

Cor. DREPTUL

Geamurile și ușile blocurilor din Capitală vor fi schimbate

Primăria Chișinău informează despre inițierea unui proiect municipal de eficiență energetică, ce presupune înlocuirea geamurilor de la scările blocurilor de locuințe și ușile de la intrare cu geamuri termopan și respectiv, uși noi.

„Avem ocazia, ca prin susținerea din partea BERD, a Comisiei Europene și a Guvernului Suediei, prin programul „Moreeff”, să beneficiem de un trai mai confortabil, mai plăcut și mai cald iarna, iar astfel să ajungem la o stare mai acceptabilă a blocurilor de locuințe”, a declarat primarul general Dorin Chirtoacă, la prezentarea proiectului.

În continuare, urmează o acțiune masivă de conlucrare cu cetățenii care locuiesc la bloc pentru a li se prezenta oferta. Direcția locativă a fost împuternicită de a semna un contract cu privire la administrarea blocului de locuințe, cu fiecare proprietar de apartament, indiferent dacă e posesor de locuință sau chiriaș. În acest scop, este necesară semnarea unui contract dintre locatar și gestionarul fondului locativ, pentru lucrări curente.

Edilul a ținut să sublinieze că desfășurarea proiectului înseamnă înlocuirea geamurilor din scară și a ușilor de la intrare la un preț, practic de 2 ori mai mic decît prețul de piață, „pentru că există componenta de grant de 30%; banii urmează a fi returnați în timp de 5 ani, or, inflația în 5 ani ne va

demonstra încă o ieftinire de circa 20% a costurilor. În final se rambursează o sumă mai mică decît cea care va fi utilizată în prezent”, a spus Dorin Chirtoacă.

Din sursele de la bancă, în prima etapă, este posibilă schimbarea geamurilor de la scară și ușile de la intrare pentru jumătate din numărul blocurilor din Chișinău, iar în a doua etapă – chiar peste tot, cel puțin pentru blocurile municipale gestionate de ÎMGFL. Totuși, orice gestionar al fondului locativ poate aplica în cadrul proiectului.

În urma activității au fost contactați locatari din 127 blocuri de locuințe, circa 4%. Contracte urmează a fi încheiate cu circa 90 de mii proprietari de apartamente. Cu 2097 locatari deja au fost semnate contracte. Conform estimărilor, proprietarii a circa 2/3 din blocurile din Chișinău vor fi contactați pentru semnarea actelor.

Costul estimativ al lucrărilor este de circa 15 mii de lei pentru o scară de bloc cu 5 nivele și de 25-30 mii de lei pentru o scară de bloc cu 9 nivele.

IDIS „Viitorul” – 20 de ani de Inițiative Democratice și Idei de Succes

Recent, Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale „Viitorul” a celebrat 20 de ani de activitate. La festivitatea organizată cu acest prilej au participat ambasadori, parteneri, reprezentanți ai mediului de afaceri, dar și ai administrației publice locale, jurnaliști și alți prieteni ai IDIS, potrivit unui comunicat al instituției vizate.

Și cum o aniversare presupune a rezuma ceva, echipa IDIS a tras linie și a făcut totalurile, amintindu-și de începuturi. Astfel, oaspeții invitați au putut urmări un film despre activitatea IDIS din primele zile pînă în prezent. De menționat este și faptul că, din acest an, IDIS „Viitorul” a instituit Premiul Libertății, primul fiind acordat Alinei Radu, directoarea publicației de investigații „Ziarul de Gardă”.

Așa cum a obșnuit de-a lungul timpului, chiar și la aniversarea sa, IDIS a prezentat un studiu privind evoluția societății civile din R. Moldova. Studiul „Organizațiile neguvernamentale din Republica Moldova: evoluție, activități și perspectivele dezvoltării”, elaborat de expertul IDIS Eduard Țugui, analizează ONG-urile din țara noastră, modul în care acestea funcționează, sustenabilitatea și evoluția lor, dar și perspectivele dezvoltării. Autorul enumeră trăsăturile specifice ale organizațiilor neguvernamentale, dar și problemele cu care acestea se confruntă. La finalul studiului, expertul vine cu o serie de concluzii. Ipoteza de bază a cercetării este că ONG-urile cunosc o evoluție ascendentă în Republica Moldova și dincolo de unele probleme inerente tranziției cu care se confruntă sectorul, dezvoltarea lor de mai departe va reprezenta un barometru pentru dezvoltarea întregii societăți. Mai multe detalii privind studiul în cauză le găsiți într-un material separat din această pagină.

Oaspeții prezenți la eveniment

au remarcat importanța IDIS pentru societatea în care trăim.

În alocuțiunea sa, Liubomir Chiriac, directorul Institutului pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul” a declarat: „Vrem să credem că IDIS „Viitorul”, în colaborare cu alte ONG-uri, a reușit să-și aducă contribuția la europeni-

Moldova. Trebuie să menționăm și instituțiile internaționale care ne-au susținut în momente dificile, care au avut încredere în noi că vom veni cu schimbări majore și nu cu idei răsuflete”.

Victor Popa, în prezent, judecător la Curtea Constituțională a făcut referire la capacitatea de rezistență

Gvernului, judecători la Curtea Constituțională, arată că instituția IDIS funcționează și este un model de bune practici pentru întreaga societate”, a punctat Dan Dungaciu, directorul Institutului de Științe Politice și Relații Internaționale al Academiei Române.

La rîndul său, Igor Boțan, unul din primii membri ai echipei IDIS „Viitorul” a remarcat: „Acum 20 de ani îmi imaginam viitorul altfel. Circumstanțele au fost mai puternice decît viitorul, dar asta nu înseamnă că „Viitorul” nu a reușit. Institutul s-a maturizat, a crescut și a devenit o instituție cu domenii de activitate, cu generații de oameni talentați. Doresc „Viitorului” să învingă circumstanțele, să devină mai puternici și inițiativele să se transforme în realizări de care să ne bucurăm împreună”.

Precizăm că IDIS „Viitorul” a fost fondat în anul 1993, anul în care Uniunea Europeană a formulat la Copenhaga agenda de reforme pentru statele Europei Centrale și de Est, în timp ce integrarea europeană și reformele conexe au devenit un obiectiv transversal al instituției chiar de la constituire.

În cele două decenii de activitate, IDIS „Viitorul” s-a remarcat prin calitatea analizelor elaborate în diverse domenii, prin dezbaterile de politici publice și sprijinul constant pe care l-a oferit autorităților prin studiile sale.

IDIS „Viitorul” a devenit o prezență constantă prin analizele sale de politici publice, oferind soluții viabile pe tematica reformei politice, a descentralizării și buneii guvernări economice, integrării minorităților etnice prin cultură și civilizație, dar și prin cercetarea fenomenului politic și social. Echipa a ales mereu să servească interesul public neacceptînd indicații din partea liderilor politici sau a instituțiilor de guvernare.

Expertii IDIS s-au implicat în procesul de pregătire a unor noi legi de ajustare a normelor și practicilor ce guvernează administrația publică (locală și centrală) la standardele existente în spațiul european. IDIS „Viitorul” și-a făcut numeroși parteneri (locali și internaționali), bucurîndu-se de respectul lor, în cadrul unor rețele internaționale din care face parte (PASOS, EPIN, Stockholm Network etc). Totodată, IDIS „Viitorul” a furnizat numeroase evaluări Consiliului European, OSCE/ODIHR, Freedom House, Global Integrity Survey, Beterlsmann Transformation Index, reușind, în același timp, să monitorizeze implementarea reformelor și intervenind deseori cu recomandări de politici, propuneri și inițiative.

În momente de impas pentru democrația R. Moldova, IDIS „Viitorul” a oferit soluții și a depus eforturi susținute pentru unitate națională, reconciliere și mobilizare democratică. Nu a fost o excepție nici revolta tinerilor din 7 aprilie 2009. Alături de alte organizații ale societății civile, IDIS „Viitorul” s-a implicat în efortul de a identifica soluții pentru depășirea impasului politic din mai 2009.

De-a lungul timpului, IDIS a devenit o „pepinieră” de personalități „racolate” de instituțiile de conducere, experții IDIS devenind membri ai Guvernului, Parlamentului, ambasadori. Printre aceștia se regăesc Igor Munteanu, ambasadorul R. Moldova în SUA, Canada și Mexic, care, după cum v-am spus anterior, pe parcursul a 17 ani, s-a aflat la cîrma „Viitorului”; Vlad Lupan, ambasadorul R. Moldova la ONU; Victor Popa, judecător la Curtea Constituțională; Veaceslav Ioniță, președintele Comisiei parlamentare economie buget și finanțe etc.

Cor. DREPTUL

zarea și democratizarea țării. Vrem să credem că prin studiile elaborate de experții IDIS am dinamizat procesele economice, politice din țară și sîntem mîndri că pe parcursul a 20 de ani, mai multe generații de tineri au trecut școala IDIS și s-au format, devenind oameni importanți în instituțiile de stat”.

Nu a putut să lipsească de la această sărbătoare cel care a stat în fruntea institutului timp de 17 ani, Igor Munteanu, în prezent reprezentînd Ambasada R. Moldova în SUA, Canada și Mexic. În luarea sa de cuvînt el a subliniat: „Colegii de la IDIS sînt destul de ambițioși, ca după 20 de ani să fie mai creativi și mai aproape de nevoile acestei țări. Noi am fost primul think-tank din țara noastră, iar atunci, în 1993, s-au pus bazele acestui institut pentru a democratiza și moderniza R.

a institutului în fața intemperiilor, menționînd că pe timpul guvernării comuniste, „IDIS „Viitorul” a trecut printr-o perioadă mai dificilă, cu obstacole și tot felul de verificări și întrebări de unde vin resursele și alte aspecte ale activității noastre, dar am trecut cu succes și peste asta, iar activitatea instituției nu a fost stopată. În toți acești 20 de ani de muncă, problema principală pe care și-a pus-o IDIS a fost dezvoltarea democrației în R. Moldova și promovarea inițiativelor sociale, pentru a participa la actul guvernării”.

„IDIS Viitorul este mai mult decît un institut, este o instituție. Nu furnizează societății doar cunoaștere și expertiză, ci exemple de temeinicie, modele de acțiune, oameni competenți. Faptul că cercetătorii IDIS sînt acum, mulți dintre ei, ambasadori, deputați, membri ai

Cetățenii mai multor sate din Cimișlia vor fi mai protejați

Un nou post de pompieri și salvatori a fost inaugurat în localitatea Gura Galbenei, raionul Cimișlia. La eveniment au participat ministrul Afacerilor Interne Dorin Recean, cetățenii din localitate, salvatorii din raionul Cimișlia, reprezentanții autorităților publice locale, ai poliției și ai instituțiilor mass-media.

Potrivit unui comunicat al MAI, în calitate de pompieri au fost angajate cinci persoane civile, care au urmat cursuri de instruire oferite de angajații Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale. Autoritățile publice locale vor salariza noii pompieri, iar pregătirea profesională ulterioară va fi asigurată de pompieri profesioniști. Ei vor efectua intervenții în Gura Galbenei și localitățile din împrejurime, în cazuri de incendii, calamități naturale, riscuri de înec și alte incidente ce pot pune în pericol viața cetățenilor.

Pentru ca intervenția acestora să fie posibilă, Serviciul Protecției Civile și Situațiilor Excepționale le-a oferit în gestiune o autospecială și echipamentul necesar.

De menționat că postul de salvatori și pompieri din Gura Galbenei este a noua stație deschisă în cadrul Programului Național de Consolidare

al Serviciului Salvatori și Pompieri în localitățile rurale ale Republicii Moldova pentru perioada anilor 2012-2016.

Începînd cu anul trecut, în țară au fost inaugurate încă opt astfel de posturi, importante pentru locuitorii satelor respective, dar și celor din apropiere, și care deja și-au demonstrat eficiența.

În baza Programului Național de Consolidare al Serviciului Salvatori și Pompieri în localitățile rurale ale Republicii Moldova pentru perioada anilor 2012-2016, autoritățile publice din diverse localități pot contribui la crearea posturilor de salvatori și pompieri necesare populației din sate, pentru a micșora timpul de răspuns la apelurile cetățenilor și reducerea victimelor.

În acest sens, ministrul Afacerilor Interne Dorin Recean a declarat publicului că obiectivul ministerului este să reducă timpul de reacție al pompierilor la 15 minute de la chemare, în orice colț al Moldovei.

Constituirea postului a fost posibilă cu susținerea Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale al MAI în comun cu autoritățile publice locale din teritoriu.

Pînă la finele anului 2013, urmează să mai fie deschise încă patru astfel de posturi.

Cor. DREPTUL

Studiu: ONG-urile mai au de îmbunătățit relația cu guvernarea, dar și cu alte sectoare

Organizațiile neguvernamentale trebuie să depună un mai mare efort pentru a stabili o mai bună conlucrare cu cei de la guvernare, cu mediul de afaceri sau alte instituții din R. Moldova. Un studiu în acest sens a fost efectuat de către expertul IDIS „Viitorul”, Eduard Țugui.

Potrivit analizei, totuși sînt organizații care se dezvoltă de 2 decenii împreună cu sectorul public și cel privat, avînd mii de proiecte realizate, și au, de multe ori, un impact comparabil cu intervențiile autorităților publice în societate.

„Ipoteza de bază a studiului este că organizațiile neguvernamentale cunosc o evoluție ascendentă în Republica Moldova și dincolo de unele probleme inerente tranziției cu care se confruntă sectorul, dezvoltarea lor de mai departe va reprezenta un barometru pentru dezvoltarea întregii societăți”.

Dezvoltarea societății civile în Republica Moldova are multe în comun cu experiența statelor vecine, fiind în mare măsură susținută de către donatorii externi și într-un cadru larg de difuziune culturală dinspre lumea euro-atlantică”, se arată în cercetarea vizată.

În context, autorul vine și cu unele recomandări, pentru redresarea situației create. Eduard Țugui susține că sectorul asociativ are de renegociat cu statul participarea la ciclul de politici publice și de concurat

cu instituțiile acestuia pentru managementul unei părți din banii publici, după ce legea va intra în vigoare, iar organizațiile neguvernamentale vor participa la licitații pentru prestarea de servicii sociale.

„Sectorul asociativ are de convenit cu mediul de afaceri asupra unei strategii de responsabilitate socială corporativă în Republica Moldova, precum și asupra unor proiecte comune care să conducă la eficientizarea ambelor sectoare.

Acesta trebuie să redefiniească raporturile interne și să se consolideze în vederea eficientizării activităților. Organizațiile neguvernamentale trebuie să-și asume dezvoltarea societății împreună cu celelalte instituții non-profit și să realizeze proiecte în comun cu asociațiile comerciale, cu partidele politice sau, de ce nu, cu Biserica.

Centrele analitice trebuie să se dezvolte cantitativ și calitativ, într-o perspectivă mai curînd aristotelică decît platoniană, și să vină cu soluții tematice concrete pentru dezvoltare, în timp ce organizațiile prestatoare de servicii sociale trebuie să urmeze calitatea serviciilor europene”, acestea sînt recomandările formulate în studiu.

Autorul mai spune că imaginea publică a organizațiilor neguvernamentale este evident denaturată în Republica Moldova, iar îmbunătățirea acesteia nu înseamnă doar îndreptarea unei neînțelegeri, dar și dova de creșterii legitimității acestor instituții.

